PUOLUSTUS- JA ILMAILUTEOLLISUUS PIA

pääsihteeri Karanko 4.6.2024

Eduskunta
Suuri valiokunta
Puolustusvaliokunta
Talousvaliokunta

PUOLUSTUS- JA ILMAILUTEOLLISUUS PIA RY:N ASIANTUNTIJALAUSUNTO AIHEISTA EUROOPAN PUOLUSTUSTEOLLINEN STRATEGIA (EDIS), EJ 6/2024 SEKÄ KOMISSION EHDOTUS ASETUKSEKSI EUROOPAN PUOLUSTUSTEOLLISUUSOHJELMASTA (EDIP) U-KIRJELMÄ

1 Yleistä

Kannatamme sekä puolustusteollisuusstrategian (EDIS) että puolustusteollisuusohjelman (EDIP) tavoitteita Euroopan puolustusteollisuuden kilpailukyvyn, resilienssin ja yhteistyön kehittämiseksi. Näemme tarpeellisena, että EU:n puolustusteollisia toimia käsitellään kokonaisuutena, mihin strategia toivottavasti tuo systemaattisuutta. EU:ssa on jo kiireellä hyväksytty useita puolustusteollisuuteen liittyviä aloitteita pohtimatta kokonaisuutta tai aloitteiden vaikutuksia eurooppalaiseen puolustusteolliseen kenttään ja kilpailutilanteeseen. Lisäksi EU:n muiden sektoreiden aloitteilla on voinut olla negatiivisiakin vaikutuksia puolustuksellisten suorituskykyjen ja teollisuuden kilpailukyvyn kehittämiselle.

Strategia on Komission asiakirja, josta ei käydä neuvotteluja jäsenvaltioiden kanssa. Strategian arvo onkin sen toimeenpanossa eli asetusehdotuksessa Euroopan puolustusteollisuusohjelmaksi (EDIP, European Defence Industrial Program) ja siinä, osoitetaanko kokonaisuuden toimeenpanoon rahoitusta seuraavassa rahoituskehyksessä. Keskitymme siten lausunnossamme nimenomaisesti EDIP-kokonaisuuteen.

Strategia- ja ohjelmakokonaisuus on valmisteltu kiireellisesti, jotta toimeenpano voitaisiin aloittaa jo tällä rahoituskaudella. Emme usko esitysten vaikuttavan pikaisesti esim. eurooppalaisen teollisuuden tuotantokapasiteetin nostoon. Toki puolustusteollisuuteen tulee resursoida turvallisuusympäristön vaatimusten mukaisesti, mutta näemme, että huolellisemmalla valmistelulla ja jo olemassa olevia säännöksiä, rakenteita ja instrumentteja hyödyntämällä tämä tavoite saavutettaisiin.

Näkemyksemme on, että strategiaan perustuen kyetään paremmin varmistamaan Euroopan puolustusrahaston (EDF) jatko nykyisen rahoituskauden (2021–2027) jälkeen. Tämä tukisi myös Suomen ja suomalaisen puolustusteollisuuden tavoitteita tulevaisuuden suorituskykyjen kehittämiseksi ja teollisuuden kansainvälisyyden vahvistamiseksi.

Puolustusmarkkinoiden poliittisuuden takia ennakoimme, että esitettyjen toimien sisällöstä tulee olemaan vahvastikin eriäviä näkemyksiä eri jäsenmaiden kesken sekä jäsenmaiden ja Komission välillä. Suomen tulee siten olla aktiivinen ja huolehtia osaltaan siitä, että EDIP- toimenpiteet kohtelevat tasa-arvoisesti eri jäsenmaiden teollisuutta.

Ohjelmasta (ja muista EU-aloitteista) Suomeen saatava hyöty on täysin riippuvainen puolustushallinnon valmisteluresursseista. Ohjelman hyödyntäminen edellyttää

puolustusministeriöltä vahvaa toimintaa ohjelmakomiteoissa sekä esitetyissä järjestelyissä ja rakenteissa ja mielellään yhteistyössä suomalaisen teollisuuden kanssa. Varsinaiset yhteistyöprojektit edellyttävät maiden välisiä sopimuksia sekä suomalaisen teollisuuden puffaamista kansainvälisille kumppaneille. Uudistamme talousarviokuulemisen yhteydessä esittämämme lisähenkilöstön tarpeen puolustushallintoon. Jo vaatimattomalla 2 + 2 henkilötyövuoden lisäämisellä (puolustusministeriö ja puolustusvoimat) kykenisimme lisäämään suomalaisen teollisuuden osallistumista erilaisiin EU- ja kansainvälisiin hankkeisiin huomattavasti. Muistutamme, että panostukset kotimaisen puolustusteollisuuden verkostoitumisen tukemiseen maksavat itsensä takaisin kasvaneena vientinä.

Emme voi pitää hyväksyttävänä sitä, ettei esityksistä ole tehty vaikuttavuusarviointia. Esityksillä on huomattavia vaikutuksia Euroopan puolustusteolliseen kenttään, ja ne rakentuvat Komission aikaisimmille esityksille, joista niin ikään ei ole tehty vaikuttavuusarviointia.

2 Strategian lähtökohta

Emme täysin yhdy Komission esittämään strategian lähtökohtaan, joten emme täysin jaa näkemystä tarvittaville toimenpiteille.

Komissio ja jäsenmaat ovat pyrkineet luomaan puolustuksen sisämarkkinat. Keskeisin säädös on Puolustus- ja turvallisuushankintadirektiivi (2009/81/EY). Suomessa direktiivi on toimeenpantu lailla puolustus- ja turvallisuushankinnoista (1531/2011). Toinen merkittävä säädös on ICT direktiivi (2009/43/EY), joka on Suomessa toimeenpantu laissa (282/2012).

Direktiivit eivät ole kyenneet luomaan tasaisia kilpailuolosuhteita EU-maiden puolustushankinnoissa. Euroopan puolustusmarkkinoilla voidaan sanoa olevan kaksi eri mallia: protektionistinen, erityisesti suurten maiden yllä pitämä malli sekä pienempien maiden markkinaliberaali malli. Suomen puolustusmarkkina on poikkeuksellisen avoin jopa Euroopassa. Sen sijaan erityisesti suuret jäsenmaat hankkivat puolustustarvikkeensa lähtökohtaisesti kotimaastaan. Toimitusketjut ovat suljettuja ja asiakkaan vaatimuksesta usein lähes täysin kotimaisia. Täten teollisuus on fragmentoitunutta ja sen kilpailukyvyssä on puutteita ja pienempien maiden teollisuudella on haasteita markkinoille pääsyssä.

Tämä on Euroopan puolustusmarkkinoiden todellinen haaste, mutta Komissio ei esitä toimenpiteitä protektionismin ratkaisemiseksi. Kansallisten hankintojen ja protektionismin sijaan Komissio näkee haasteena sen, etteivät EU-maat hanki materiaalia yhdessä ja nimenomaan Euroopasta. Jos Komission laskelmissa huomioitaisiin EU-maiden hankinnat kotimaisilta toimittajilta, olisi osa strategian tavoitteista jo saavutettu.

Strategiassa Komissio on kuitenkin lähes ensimmäistä kertaa tunnistanut puolustusmateriaalin sisämarkkinoiden toimimattomuuden. Samoin Komissio ymmärtää Puolustus- ja turvallisuushankintadirektiivin monimutkaisuuden ja esittää erilaisia keinoja sen käytön kiertämiseksi. Vaikka tämä lähestymistapa on omintakeinen, emme kuitenkaan kannata Puolustus- ja turvallisuushankintadirektiivin avaamista. Kaikkine puutteineen se antaa kuitenkin

hyvän pohjan ja perusteet sisämarkkinoiden teoreettiselle toimivuudelle. Komission tulisi monitoroida markkinoiden toimintaa vahvemmin ja puuttua epäkohtiin aktiivisemmin. Tätä jäimme kaipaamaan esityksistä.

3 Näkemyksemme EDIP keskeisiin esityksiin

Ohjelmakokonaisuus on monimutkainen ja siinä on useita toivottuja kokonaisuuksia, joiden toimivuus riippuu yksityiskohdista. Lisäksi ohjelma sisältää esityksiä, jotka vaativat erityistä huomiota ja joita emme välttämättä tue. Tällainen on mm. Komission esitys sitovaksi eurooppalaiseksi toimitusvarmuusregiimiksi. Kaikki esitykset on myös rakennettu ikään kuin Komissiolla olisi toimivalta puolustuksen suorituskykyjen määrittelyssä ja niiden rakentamisessa. Tämä aiheuttaa valuvikoja itse esityksiin.

Lähtökohtaisesti tuemme

1. TKI- rahoituksen lisäämistä puolustus- ja turvallisuussektorille
2. ASAP+ rahoitusta teollisuuden tuotantokapasiteetin nostoon
3. tukea Ukrainalle
4. yksittäisiä pienempiä tukitoimia

Vaativat erityistä huomiota/lisäselvittelyä

5. uudet rakenteet ja järjestelyt
6. yhteishankinnat ja yhteiseurooppalaiset suuret projektit
7. toimitus(/huolto)varmuussäätely

Olemme pettyneitä

8. eurooppalainen puolustustarvikkeiden myyntimekanismi

1 TKI- rahoituksen lisääminen

EDIP-ohjelma ei varsinaisesti tee uusia erityksiä puolustus- ja turvallisuusteknologian tutkimus-, kehitys- ja innovaatiorahoituksen (TKI) lisäämiseksi. Euroopan puolustusrahasto (EDF) on osoittautunut siinä mielessä toimivaksi rahoitusinstrumentiksi, että se on lisännyt jäsenmaiden ja niiden teollisuuden yhteistyötä. Suomi on menestynyt suhteellisen hyvin EDF-hauissa ja erityisesti Patrian johtaman FAMOUS- hankkeen takia, Suomen saanto on ollut suurta.

On tärkeää, etteivät EDIP:ssä esitetyt uudet avaukset syö EDF:lle osoitettavaa määrärahaa tulevalla rahoituskaudella. Nythän ohjelmaan osoitettu 1,5 miljardia euroa on otettu nimenomaan EDF:stä. Uusien suorituskykyjen kehittäminen ei saa jäädä tämän hetken akuutin tarpeen alle.

Huomautamme, että vaikka EDF:stä ja sen rahoituksesta puhutaan paljon, on hyvä huomioida, että se on kooltaan noin kymmenesosa Horizon Europe- ohjelman rahoituksesta.

pääsihteeri Karanko 4.6.2024

2 Tuki tuotantokapasiteetin nostoon, Art 11 (ns. ASAP+)

Suomalais-norjalainen Nammo menestyi hyvin Komission aikaisemmassa tukihaussa tuotantokapasiteetin nostolle (ASAP, Act in Suppport of Ammunition Production). Hakumenettely oli syksyllä 2023 ja päätökset julkaistiin keväällä 2024.

Komissio esittää nyt vastaavaa välinettä (ns. ASAP+), jota voitaisiin käyttää myös muun puolustusmateriaalin kuin ampumatarvikkeiden tuotannon nostoon. Tuemme esitystä, kunhan se toteutetaan tasapuolisesti ja markkinoita vääristämättä. Esimerkiksi Nammon menestymisen pohjana oli olemassa olevien tuotantolaitosten kapasiteetin nostaminen, ei aloittaminen tyhjästä sekä Nammon erinomaiset ja perustellut hakemukset.

EU:n rahoitusosuus voisi olla korkeintaan 35 %. Tätä tukea voisi nähtävästi olla saatavilla mm. pohjoismaisen yhteistyön piirissä tehtävälle (huoltovarmuus)yhteistyölle. Tämän tukirakenteen esittelyssä on paljon samoja elementtejä, joita Suomessa tehdään/on tehty huoltovarmuustoiminnassa. Tukea kuitenkin esitetään kohdistettavan myös mm. tuotteiden teollistamiseen ja kaupallistamiseen. Täten jää epäselväksi tämän instrumentin suhde Euroopan puolustusrahaston hankkeiden rahoitukseen sekä CDP-sisältöön.

3 Tuki Ukrainalle

Suhtaudumme positiivisesti esityksiin Ukrainan teollisuuden tukemisesta sekä yhteistyön lisäämisestä eurooppalaisten ja ukrainalaisten yritysten kesken.

Puolustusteollisuus tarvitsee valtion/jäsenmaiden tukea myynneissä ja yhteistyössä ukrainalaisten toimijoiden kanssa. Maat ovat kehittäneet tai kehittävät erilaisia maiden välisiä G2G- malleja (government to government), joilla mahdollistetaan kaupalliset myynnit Ukrainaan. G2G- malliin olisimme toivoneet ohjeistusta, kuten toisaallakin lausunnossamme on mainittu. Näemme, että Ukrainaan perustettu EU:n puolustusinnovaatiokeskuksen tulisi osaltaan tukea yrityksiä mm. tukemalla sopivien paikallisen kumppanien löytämisessä.

4 Muut esitykset, ns. tukitoimet

Komissio esittää useita aloitteita, joilla eurooppalaista puolustusmateriaalialaa kehitettäisiin. Näitä ovat mm. yhteensopivuuden ja vaihdettavuuden lisääminen, sertifikaatiomenettelyiden yksinkertaistaminen, henkilöstön koulutus, yritysten kybersietoisuuden vahvistaminen sekä koordinaatio ja tekninen tuki hankintaketjujen pullonkaulojen tunnistamiseksi ja päihittämiseksi.

Kannatamme näitä esityksiä sillä detaljitasolla kuin ne on ohjelmaluonnoksessa esitetty. Tässä vaiheessa on kuitenkin vielä epäselvää, miten hyväksyttävät toimet priorisoidaan tai valitaan ja miten varmistetaan niiden vastaavuus jäsenvaltioiden ja teollisuuden tarpeisiin. Huomautamme lisäksi, että tällaiset tukitoimet tulisi pitää byrokratialtaan kevyinä, jotta ne olisivat houkuttelevia yrityksille ja erityisesti PK-sektorille.

pääsihteeri Karanko 4.6.2024

5 Uudet rakenteet ja järjestelyt

Komissio esittää useita uusia rakenteita ja järjestelyjä:
1. ylikansallinen hankinta- ja hallinnointiyksikkö eurooppalaiselle puolustustarvikeohjelmalle (SEAP, Structure for European Armament Programme)
2. Puolustusteollisuuden valmiutta käsittelevä neuvosto (Defence Industrial Readiness Board)
3. Ukrainen tuki-instrumentti (Ukraine Support Instrument)

Nämä järjestelyt ovat osin päällekkäisiä jo olemassa olevien kanssa. Näitä ovat mm. Occar, Naton tuki- ja hankintayksikkö NSPA sekä Euroopan puolustusviraston johtoryhmä puolustusmateriaalijohtajien kokoonpanossa. Lisäksi jäsenmaat tekevät jo nyt esitetyn laista yhteistyötä järjestelmien käyttäjäyhteisöissä tai bi-/multilateraalissopimuksin. Ymmärrämme toki haasteen jo olemassa olevien järjestelyiden erilaisuudesta ja niiden erilaisista toimivaltuuksista. Kyseenalaistamme kuitenkin uusien järjestelyiden mielekkyyden ja tehokkuuden erityisesti tässä turvallisuustilanteessa. Komission esittämät järjestelyt aiheuttavat tuplatyön samoille tahoille, jotka toimivat jo kaikissa muissakin järjestelyissä ja joilla on jo hirmuinen kiire Ukrainan tukemisessa ja kansallisten kyvykkyyksien kehittämisessä.

Suomen kantana tulisi olla, ettei perustettaisi mitään uusia toimijoita ennen kuin yhteistyömahdollisuudet Naton, Occarin ja EDA:n jo olemassa olevien rakenteiden kanssa on tutkittu. Myös Ukrainan tukitoimet kyetään tekemään nykyjärjestelyillä ja mm. Ukrainan osallistumisella eri hankkeisiin ja aloitteisiin kuten EDF ja EDIRPA.

Koska on todennäköistä, että Komission esittämiä järjestelyitä kuitenkin luodaan, kaipaamme niihin teollisuudelle huomattavasti vahvempaa roolia. On omintakeista, että Komissio edes esittää kohdan 2 järjestelyä ilman teollisuuden täysvaltaista ja tasa-arvoista osallistumista. Tämän tulisi näkyä Suomen kannoissa.

6 Yhteishankinnat, Art 12 (ja 11) ja eurooppalaiset yhteiset projektit (European Defence Projects of Common Interest), Art 15

Yhteishankintamekanismi antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden kilpailuttaa hankintansa yhdessä poiketen Puolustus- ja turvallisuushankintadirektiivin (PUTU) säännöksistä. Tämä osaltaan helpottaa maiden ostamista eurooppalaisilta toimijoilta ja yhteishankintamekanismin tukikelpoiset hankinnat on kohdistettava Euroopan teollisuuteen.

PIA on aikaisemminkin esittänyt huolensa tällaisia yhteishankintatukia kohtaan. PUTU-direktiivin kiertäminen nopeuttaa ja yksinkertaistaa toki hankintoja ja hankintamenettelyä, kunhan jäsenmaat kykenevät sopimaan yhteisistä vaatimuksista. Yhteishankinnat ovat kuitenkin haasteellisia teollisuudelle siinä mielessä, että ne voivat aiheuttaa markkinahäiriöitä ja ajaa pienet ja keskisuuret yritykset markkinoilta. Yhteishankinnat nostavat hankittavan volyymin niin suureksi, että vain suurimmilla toimijoilla on mahdollisuus tarjota kilpailuun. Lisäksi nykyisessä turvallisuustilanteessa suomalaisista yrityksistä moni on sidottu

sopimuksin toimittamaan Puolustusvoimille. Niillä ei siten ole välttämättä suurta tuotantokapasiteettia tarjottavaksi mittaviin yhteishankintoihin.

Tuki yhteishankinnoille on nähtävästi sidottu vain Defence Industrial Readiness poolin kautta esitettyihin hankintoihin ja järjestelmien elinkaaren tukeen. Oletettavissa on siten jäsenmaiden välistä sopimista siitä, minkälaisia yhteishankintoja rahoitetaan.

Määriteltäessä yhteisiä eurooppalaisia projekteja Komissio sekä esitetty Defence Industrial Readiness Board ottaisivat huomioon EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan ja erityisesti Euroopan puolustusvirastossa jäsenmaiden sopiman suorituskykyjen kehittämisen ohjelman (Capability Development Plan, CDP) sekä strategisen kompassin prioriteetit. Lisäksi ne huomioisivat vaikutukset Unionin budjetille sekä jäsenmaiden näkemykset. Kuitenkin ehdotuksessa todetaan, että kyseessä olisi Komission tunnistamat, vähintään neljän jäsenmaan edistämät projektit.

Erityisesti tämän artiklan kohdalla Komissio liikkuu toimivaltansa rajamailla. Artikla jättää erittäinkin epävarman olon siitä, miten rahoitettavat toimet määritellään. Huolenamme on, että tällä menettelyllä rahoitetaan muutamia suuria Euroopan maiden projekteja, jotka toteutusivat ilmankin tätä rahoitusta. Näitä lippulaivoiksi kutsuttuja projekteja ovat mm. seuraavan sukupolven hävittäjähanke sekä miehittämättömät ilmailujärjestelmät. Lisäksi on epäselvää tämän koko artiklan suhde Euroopan puolustusrahaston projekteihin. Tähän kokonaisuuteen tulee siten vaatia lisäselvyyttä ja suhtautua varovaisesti.

7 Sitova toimitusvarmuussäätely (huoltovarmuus), kappale IV

Esitys toimitusvarmuusregiimistä on kaikkein monimutkaisin ja haastavin Komission esityksistä. Epäilemme sen kykyä parantaa eurooppalaista toimitusvarmuutta ja näemme suuria riskejä Suomen sotatalous- ja tuotantovaraussopimusmalleile sekä huoltovarmuustyölle (erityisesti Art 44 – 50). Lisäksi riskinä on, että Komissio toiminnallaan luon markkinahäiriöitä. Komissio myös liikkuu toimivaltansa rajoilla esityksessään. Suomen tulee siten olla pidättyvä esityksen suhteen.

Komissio esittää jäsenmaille mahdollisuutta poiketa Puolustus- ja turvallisuushankintadirektiivin säädöksistä ja sallia muutoksia jo tehtyihin hankintasopimuksiin siten, että myös muuta maat voisivat hyödyntää samaa sopimusta samoilla ehdoilla (Art 34). Huomautamme, että tällaisella menettelyllä on suuria vaikutuksia toimittajan asemaan. Jättäessään tarjouspyynnön yrityksen on voitava tietää, mihin se sitoutuu. Tällaiset perälautamahdollisuudet voivat vaikuttaa yritysten tahtoon ja kykyyn tarjota kilpailuissa. Erityisesti pienemmillä yrityksillä voi olla huolena, etteivät ne kykene tarjoamaan mahdollisesti myöhemmin tarvittavaa määrää. Lisäksi yrityksillä on velvollisuutensa muita asiakkaitaan kohtaan. Siten yrityksen oman toiminnan ja toimitusten ml. alihankintaketjujen suunnittelu voivat osoittautua liian haastavaksi esitetyn ”perälautaoption” myötä. Täten myös suuremmat yritykset voivat pitää esitettyä menettelyä epätoivottuna sen sisältämän riskin takia.

Komissio esittää itselleen mahdollisuutta toimia hankkivana organisaationa ml. kriittisten raaka-aineiden ja komponenttien hankinnoissa (Art 35). Komissio ei esitä, miten näitä strategisia varastoja käytettäisiin häiritsemättä markkinoiden toimintaa. Huomautamme, että hankintaosaaminen on jäsenmaissa sekä muutamissa kansainvälisissä järjestelyissä/organisaatoissa kuten Occar ja NSPA. Esitetty menettely monistaa niissä tehtävää työtä eikä tuo esille saatua lisäarvoa. Hankintamenettelyt tuskin nopeutuvat Komission nyt esittämällä tavalla.

Sen sijaan emme näe mahdollisena tai tarpeellisena, että Komissio monitoroisi yritysten tuotantokapasiteettia reaaliajassa (art 41 ja 42) . Komissio perustelee tätä mahdollisuutena pikaisiin toimiin (emergency response) häiriöiden ilmaantuessa. Markkinat toimivat kuitenkin nopeasti emmekä usko, että Komission pikaisetkaan toimet olisivat oikea-aikaisia haasteiden sattuessa.

Tällainen monitoiriontifunktio tulee työllistämään toimijoita ja edellyttää mm. Suomelle kriittisen teollisuuden nimeämistä Komissiolle. Näemme tämän työn täysin turhana ja vakuutteluista huolimatta riskinä sille, että yritysten tulisi luovuttaa yrityssalaisuuksien piiriin kuuluvaa tietoa Komissiolle.

Kansallisen viranomaisen tulisi ilmoittaa Komissiolle välittömästi mahdollisista kriittisen tuotteiden markkinahäiriöistä (Art 43). Tämä edellyttää sitä, että kansallisesti näitä häiriöitä tulisi seurata eli yritysten tulisi niistä raportoida (nähtävästi puolustushallinnolle). Puolustusvoimien kumppanit näin jo jossakin määrin toimivat. Lisäksi huoltovarmuusorganisaatioon kuuluvat poolit keräävät yrityksiltä yleisemmän tason tietoa kuukausittaisen tilannekuvan pohjaksi. Artiklassa esitetyt toimet ovat omiaan aiheuttamaan toimintaa ja häiriötä markkinoilla. Yleisesti ottaen viranomaisen tulee olla erityisen varovainen tällaisten signaalien antamisessa.

Olemme huolissamme Komission esityksistä markkinoihin puuttumiseen sekä priorisointimekanismeihin kriisiaikoina tai normaaliolojen poikkeustilanteissa. Tällainen puuttuminen voi murentaa Suomessa toimivien yritysten huoltovarmuus- ja varautumismallia sekä sopimuspohjaa Puolustusvoimien kanssa. Suomen ei tule tukea tätä esitystä.

Tuemme Komission esitystä siitä, että jäsenmaiden tulisi luvittaa puolustusteollisuuden tuotantolaitosten rakentaminen ja lisäinvestoinnit priorisoidulla menettelyllä. Näemme tarpeen myös esitykselle, jonka mukaan jäsenvaltiot voisivat turvallisuustilanteen niin vaatiessa poiketa kansallisista ja/tai EU-säädöksistä koskien mm. ympäristö-, terveys- tai turvallisuusvaatimuksia. Huomautamme kuitenkin, että tällaisen toiminnan tulee olla vain pakon sanelema poikkeus.

8 eurooppalainen puolustustarvikkeiden myyntimekanismi (European Union Military Sales Mechanism, Art 14)

Olemme pettyneitä Komission esitykseen, sillä olimme toivoneet ohjausta jäsenmaille siitä, miten maiden välinen kauppatapa (G2G) olisi järjestettävissä nykyisessä lainsäädäntökehyksessä. Siten voisi todeta termin olevan harhaanjohtava, sillä esitys ei vastaa Yhdysvaltojen Foreign Military Sales järjestelyä.

G2G- kauppatavan käyttö on yllättävänkin yleistä EU-maissa ja maiden käytännöt vaihtelevat. Olemme peräänkuuluttaneet Suomeen tällaisen kauppavan käyttöönottoa myös puolustusmateriaalin myynnissä, jotta olisimme samassa kilpailuasemassa muiden Euroopan maiden toimijoiden kanssa. Mallia tarvitaan myös Ukrainan tukemisen mahdollistamiseksi suomalaisen teollisuuden toimenpitein. Tällä hetkellä Suomi vain ostaa G2G- mallilla.

Esityksen yksityiskohdat jättävät paljon auki. Meille on epäselvää mm. se, tukisiko Komissio European Military Sales -toimintaa, jos sitä ei ole kytketty esitettyyn SEAP:iin ja Defence Industrial Readiness pooliin.

4 Yhteenvetona

1. EDIP- ohjelman tulee edesauttaa puolustustarvikkeiden yhteismarkkinoiden luomista unioniin.
2. Suomen tulee olla aktiivinen ja huolehtia osaltaan siitä, että EDIP- toimenpiteet kohtelevat tasa-arvoisesti eri jäsenmaiden teollisuutta.
3. Puolustussektorin TKI- rahoitus tulee turvata eikä uusien suorituskykyjen kehittäminen saa jäädä tämän hetken akuutin tarpeen alle.
4. Uusien rakenteiden ja järjestelyiden sijaan tulisi tiivistää yhteistyötä jo olemassa olevissa järjestelyissä sekä hyödyntää myös Naton ja maiden omien järjestelyjen, kuten NSPA:n ja Occarin mahdollisuudet. Teollisuudella on oltava edustus puolustusteollisuuden valmiutta käsittelevässä neuvostossa.
5. Eurooppalaisten rahoitusinstrumenttien käytössä ei tule korostaa yhteisiä suuria ns. flagship projekteja.
6. Suomen toimiva huoltovarmuusmalli ja eri toimijoiden yhteistyö ei saa rapautua mahdollisen EU-sääntelyn kuten priorisointimekanismien takia.
7. Komissiolle ei tule antaa mahdollisuutta vaatia jäsenmaiden teollisuudelta kansallisen turvallisuuden ja/tai yrityssalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja edellytyksenä erilaisten EU-kannustimien käytölle yrityksissä.
8. Suomeen luodaan G2G- malli myös Ukrainan tukea varten.
9. Hallinnolle osoitetaan riittävät resurssit Suomen osallistumisen ja onnistumisen maksimoimiseksi EU:n puolustusaloitteissa.
10. Komission tulee valmistella puolustusteollisuutta koskevat aloitteensa huolella ja niiden pitää sisältää vaikutusarviot.